

TROENSE

Troense ligger på det nordøstlige Tåsinge ved den østre udsejling fra Svendborgsund. I læ af Bregninge Bakke skyder Troense sig fra Pilekrogens gamle naturhavn mod øst og sydpå til de vidtstrakte herregårdsmarker mellem byen og Valdemars Slot kun et par km væk. Beliggenheden mellem havets muligheder, herregårdens bånd og den nære købstad har været bestemmende for byens udvikling og stagnation.

I dag er Troense en attraktiv forstad til Svendborg med en velbesøgt lystbådehavn, hotel, blomsterforretning, frisør, lokale håndværk, og i byens centrum en foreningsdrevet købmand, der åbnede i marts 2016 efter mere end et tiår uden dagligvarebutik.

Historien

Troense bestod i middelalderen af to små bebyggelser ved Pilekrogen og ved Grønnegades sydlige del. I 1750 nedlagde Kammerherre Niels Juel gårdene mellem de to bebyggelser og opførte i stedet huse langs Grønnegade med lange, smalle haver bagud. Samtidig søgte han at få husmændene til at slå sig på frugtavl. Det blev en succes. På kysten til Thurø Sund blev der bygget skibe, som bragte frugten til København og andre byer. Efterhånden opstod der en vidtstrakt stykgodssejlad på Nordsøen og i Østersøen. Før 1850 sejlede skibe fra Troense på langfart til Amerika og Asien. Troense blev et søfarts-samfund. I næsten alle de o.100 fæstehuse boede der søfolk eller skibsbyggere.

I 1787 var indbyggertallet knap 450. På højdepunktet i 1860 var der lidt over 1.000. Derefter gik det nedad for byen. Sejlskibene blev udkonkurreret af motorskibe og jernbane. Troense blev nu mål for en ny tids ferie- og badegæster. Efter indvielsen af Svendborgsundbroen i 1966 blev byen endegyldigt en forstad til Svendborg. I dag er indbyggertallet i det gamle Troenses nu omkring 200 huse atter som o.1860.

Bebyggelsen

Troense har i vidt omfang bevaret den struktur, der blev fastlagt ved midten af 1700-tallet. Ældst er bebyggelsen i Strandgade, Badstuen og i Grønnegade. Karakteristisk er de mange tætliggende lægehuse med facaden og en smal forhave mod gaden, medens den store brugshave i mange tilfælde strækker sig flere hundrede meter bagud. Troense Strandvej blev anlagt o.1765 med større afstand mellem husene og mindre havedybde, derfor præges “den ny by” af, at der her har kunnet bygges nyt mellem de ældste huse. Husene langs Lodsvej blev opført som arbejderboliger for Valdemars Slot først i 1800-tallet. Området mellem Lodsvej, Troense Strandvejs og Grønnegades haver, hvor nu Mærskgården og bebyggelsen langs Slotsalleen ligger, blev først bebygget fra slutningen af århundredet. Indtil da var det markjord for flere husfæstere.

24 af byens huse (heraf 13 i Grønnegade) er fredet, og i juni 2006 vedtog byrådet i Svendborg en ny bevarende byplanvedtægt for den gamle søfarts- og haveby.

VANDRETURE I TROENSE

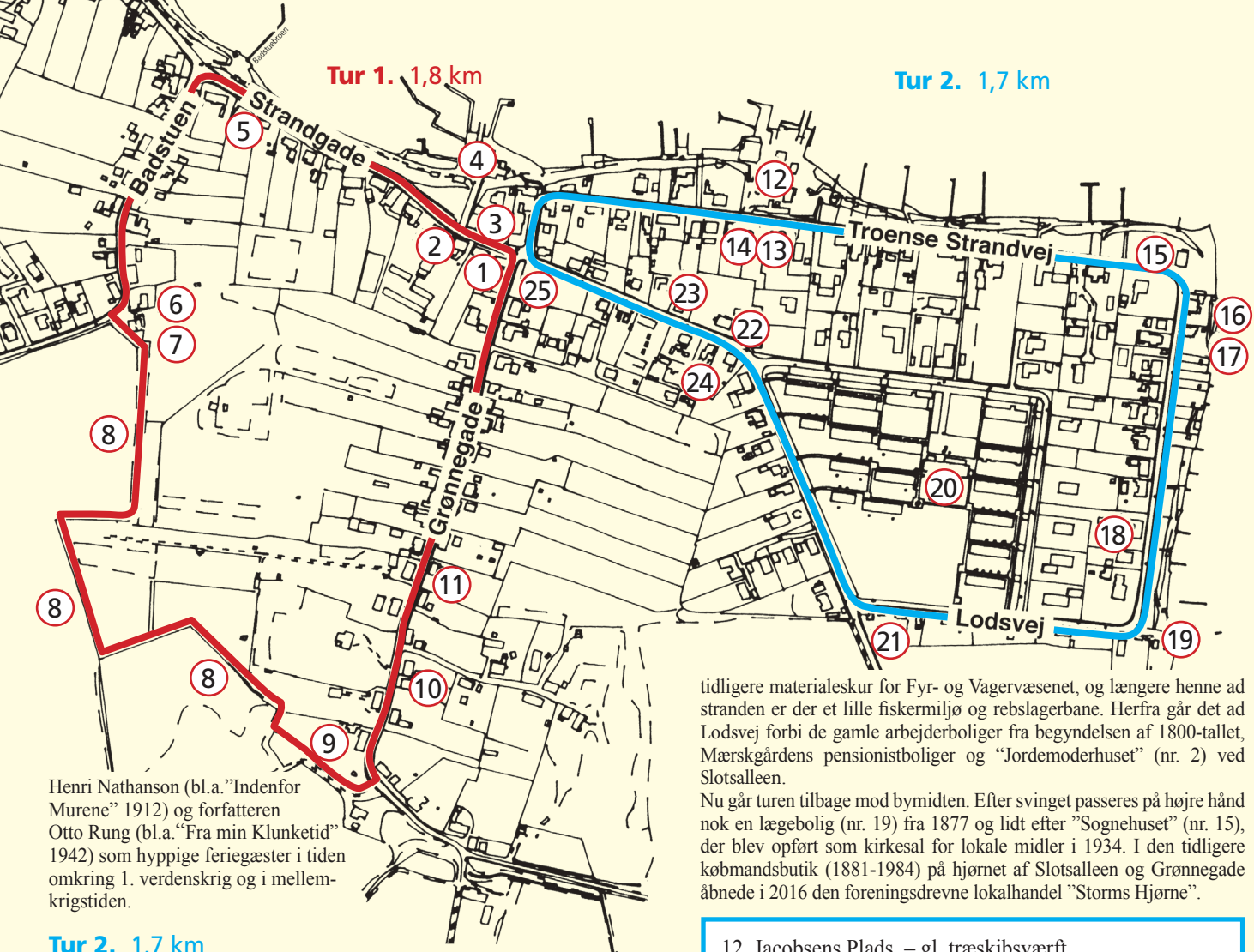
Tur 1. 1,8 km

går ad Strandgade forbi Troense gl. skole fra 1790. I nabohuset (nr. 3) boede komponisten Rued Langgaard som feriegæst i mellemkrigstiden. Over for skolen lå indtil 1970 den bygning, hvor lodsenske Johanne Andersen i slutningen af 1800-tallet havde pensionat. Her spiste Sixten Sparre og Elvira Madigan om morgenen den 18. juli 1889 inden dramaet i Nørreskoven, og i mellemkrigstiden tilbragte komponisten Rued Langgaard adskillige sommerperioder i huset.

Lidt længere fremme ligger Hotel Troense, der opførtes som badehotel 1905 ved siden af Troense Gjæstgiveri fra 1853 (den lille bygning). Over for Hotellet findes nedkørslen til havnen og den gamle dampskibsbro, hvor nu sundfærgen “Helge” lægger til. Fra o. 1880 og frem til det 20. århundredes midte var der også anløb af færger til Rudkøbing, København og Kiel. På broen har foreningen ”Dampskibsbadet” opført en sauna i 2018. Til langt op i 1800-tallet var der skibsbyggepladser langs kysten. Ovenfor boede skibsbygmestre, skippere, skibsredere og en rebslager (nr. 31). Nr. 29 blev opført i 1908 som Kgl. Post- og Telegrafstation.

Turen går nu mod syd ad Badstuen, som snor sig ned mod markerne. Ved nr. 15 svinger vejen mod sydøst. Herfra er der et fint vue tilbage mellem de gamle huse, som om landsbygaden mandede direkte ud i Sundet med dets livlige skibsfart. For marken ligger den lille hvidkalkede bygning, hvor ligvognen stod fra 1899. Det sidste hus inden marken var tidligere brandstation. Fortsat ad Badstuestien mellem de fredede (1993) herregårdsmarker og Troenses lange haver til Grønnegade. Det sidste stykke følger stien en gammel kirkesti fra det sydlige Troense til Bregninge Kirke. Herfra går turen tilbage mellem de mange, smukke og fredede bindingsværkshuse i Grønnegade. Nr. 44 blev bygget som slotsforvalterbolig o. 1780. Nr. 31 og 33 var i begyndelsen af 1900-tallet privat realskole og lærerindebolig. Mod gaden mellem nr. 25 og nr. 23 står et mere end 100 år gammelt lindelysthus. Nr. 23 var fra 1700-tallet til 1969 rebslageri (værkstedbygningen står nu på Tåsinge Museum). I nr. 3 boede dramatikeren

1. Troense gl. Skole (1790)
2. Hotel Troense med det gl. Gjæstgiveri
3. Her lå Johanne Andersens pensionat, hvor Elvira Madigan og Sixten Sparre spiste inden dobbelt-selv mordet i Nørreskoven i juli 1889
4. Lystbådehavn – anløbsbro for ”Helge”. - ”Dampskibsbadet” (2018)
5. Tidl. Kgl. Post- og Telegraf (1908-1983)
6. Ligvognshuset (1899)
7. Tidligere brandgarage nu privatbolig
8. Badstuestien (1995)
9. ”Argo” slotsforvalterbolig (o. 1780)
10. Tidl. privat realskole med lærerindebolig (1896-1923)
11. Rebslagerens hus (ca.1750). Lindelysthus

Henri Nathanson (bl.a.”Indenfor Murene” 1912) og forfatteren Otto Rung (bl.a.”Fra min Klunketid” 1942) som hyppige feriegæster i tiden omkring 1. verdenskrig og i mellemkrigstiden.

Tur 2. 1,7 km

går ad Troense Strandvej gennem Frederiksstad (opkaldt efter Fr.V) forbi Jacobsens Plads, hvor der var træskibsværft fra 1848 til 1984. En nydannet forening (2017) arbejder for at bevare pladsen som vigtig maritim kulturarv og udvikle den som attraktivt maritimt aktivitetsområde i bred forstand for hele det sydfynske område. Overfor ses byens eneste købstadshus “Det store hus”, opført 1856 i forbindelse med værftet. Nr. 22 blev opført af skibsbygmester Z, Th, Jacobsen i 1901. Herfra er der hele vejen frem til Lodsvej en smuk udsigt ud over de små strandhaver mod Sundet, Thurø og Lunkebugten. Turen fører forbi “Stærødden” (nr 55), der blev bygget som lægebolig i 1899, den tidligere toldkontrollørbolig (nr 57) og roerskarlens mindre hus (nr 59). Derpå passerer (nr. 80) Eghavens gamle traktorsted fra o.1810 (“Lodskroen” 1945-2001). Ved Lodsvej fører en stejl smøge ned til Lodshuset fra 1875, hvorfra lodsken til midt i det 20. århundrede holdt udikig med skibsfarten ind i Sundet. Ved siden af Lodshuset ligger et

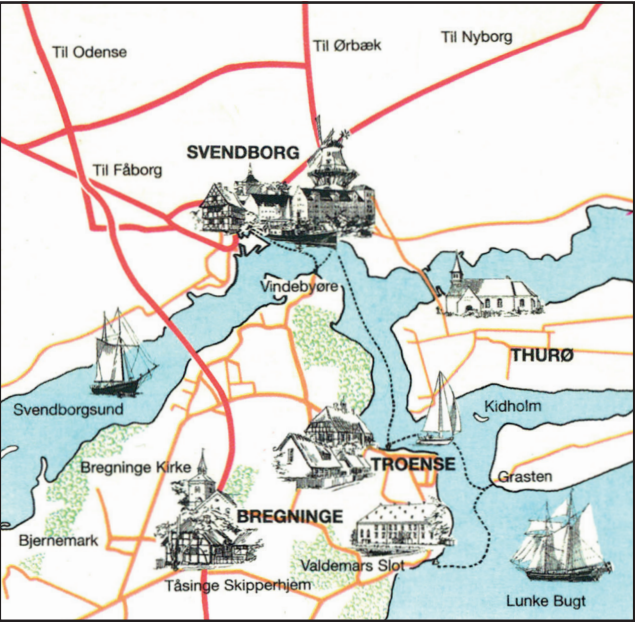
12. Jacobsens Plads – gl. træskibsværft
13. “Det store hus” (1856)
14. Skibsbygmester Z. Th. Jacobsens hus (1901) “Blomstermageren”
15. “Stærødden” – lægebolig (1899)
16. Toldkontrollørboligen (1860’erne)
17. Roersbetjentens hus (1887)
18. Tidligere traktørsted “Lodskroen”
19. Lodshuset (1875)
20. “Mærskgården” (1969-79)
21. “Jordemoderhuset” (1815)
22. Tidligere Lægebolig (1877)
23. “Sognehuset” (1934)
24. “Salon Panduro” - frisør
25. “Storms Hjørne” - foreningsdrevet lokalhandel

TROENSE

Foto: Knud Helles

Tur 3. 4,6 km

går ad Grønnegade til “Verdens Ende”. Her ses den gamle lindealle, hvor vejen forhen gik. Efter den gamle mølledam svinges til højre ind mod skoven. Bygningerne på venstre hånd fungerede fra 1750’erne til kort efter 1800 som klædefabrik. Fabrikken blev anlagt i forbindelse med en allerede eksisterende vandmølle og en bygning, som i en kort periode havde tjent som bolig for præsten i Bregninge. Til højre i skoven lå der fra 1847 til o. 1880 en festplads “Sofie Frederikkelund”. Ved tværvejen drejes til højre ud over markerne. I beplantningen ved markstiens skarpe knæk lå fra o.1850 til beg. af 1900-tallet slotsskriverens hus.

Fortsæt til venstre ad Jydevej forbi den gamle vandmølle med mølledam i Pederskov Huse frem til Nørreskovvej. Her svinges til venstre forbi Ambrosiusegen, der er opkaldt efter digteren Ambrosius Stub, som midt i 1700-tallet var skriver på Slottet. Lidt længere fremme passeres ”Pederskovgård” (o. 1800).

Herfra går vejen på en dæmning ud mod Valdemars Slot, der i årene o. 1640 blev anlagt på et næs, Troneøret. Dæmningen blev anlagt o. 1700 som adgangsvej til slottet. Det inddæmmede område blev siden drænet og opdyrket, men i de seneste år er ”søen” blevet genskabt.

Efter dæmningen passerer man først “Generalindehuset”, der blev opført o. 1790 som enkebolig til slottet, og kort efter forvalterboligen, inden vejen fører gennem Valdemars Slot (herregårds- og jagtmuseum, kiosk, minigolf og café). Øst for slottet findes en god badestrand og en anløbsmole for “Helge”. Fra Valdemars Slot følges Slotsalleen tilbage til Troense.

26. “Verdens Ende”
27. Fabrikken (o. 1750)
28. Sofie Frederikkelund – festplads ca.1850-80
29. Slotsskriverens have
30. Tidligere vandmølle m. mølledam i Pederskov Huse
31. Ambrosiusegen (o.1600)
32. “Pederskovgård” (o.1800)
33. “Søen”, tidl. tørlagt, efter 2000 genskabt vådområde
34. Generalindehuset – o. 1790
35. Forvalterboligen
36. Valdemars Slot (o.1640)
 - Slot & herregårdsmuseum
 - Jagt og Trofæmuseum
 - kiosk og minigolf
 - “Café Æblehaven”
37. Badestrand og anløbsbro for “Helge”

Tur 3. 4,6 km

TROENSE
HOTEL - RESTAURANT
Sjælen er med.

Flot beliggende med storstilet udsigt over Svendborg Sund
Strandgade 5, Troense · 5700 Svendborg
62 22 54 12 · www.hoteltroense.dk

Svendborg Sund Camping***
- oasen ved Vindebyøre

Vindebyørevej 52, 5700 Svendborg
Åbent fra 23. marts til 30. september 2018
Receptionen har åbent kl. 8 - 12 og igen fra kl. 14 - 18.
Ankommer du uden for disse tidspunkter - så ring til mig på 2172 0913

VANDRE- / CYKELTUR PÅ NORDØSTTÅSINGE

Tur 4. ca. 9 km

Ruten udgår fra det centrale vejkryds i Troense over for Troense gl. Skole, hvor bybus 200 fra Svendborg har stoppested. Herfra går ruten ad Strandgade forbi den gamle skole. Over for hotellet drejes til højre ned mod havnen, som om sommeren anløbes af sundfærgen ”Helge” fra Svendborg. Følg stien, der løber langs vandet mod vest til p-pladsen ved Badstuebroen. Herfra fortsættes mod syd ad Badstuen, der følges frem til Gl. Nybyvej.

Kryds vejen og følg grusvejen mod Carlsberg Camping, hvorfra der er en overdådig udsigt tilbage over Troense, Valdemars Slot, Thurø, Fyn og Langeland. Lige nord for campingpladsen ligger den imponerende bronzealderhøj Ingershøj (adgang fra Sundbrovej).

Inden servicebygningerne drejes til venstre ad et grusspor, der fører ind gennem Bregninge Granskov, hvor der findes flere oldtidshøje. Stien munder ud i Kirkebakken, som nu følges knap 700m sydover. Ved vejen passeres Bregninge Mølle fra o.1805, som blev nedlagt som mølle i 1947, men nu er indrettet til restaurant. Længere fremme ligger på højre hånd Tåsinge Museum, og derfter følger på samme side af vejen den centrale og fredede del af Bregninge Bakker.

Over for museet på bakkernes højeste punkt knejser Bregninge Kirke (opr. o.1100, tårn o.1500, spir og skalmur 1883). En tur op i kirketårnet med den helt enestående udsigt øhavet rundt vil være en uforglemmelig oplevelse på turen.

Efter kirken fortsættes frem til Sundbrovej, som følges nogle hundrede meter sydpå forbi Bregninge Kro til Bregninge Præstegård. Ruten fører nu mod øst ad Vievej til Nørreskovvej.

Fra vejen er der en fin udsigt over marker og Valdemars Slots skove mod Langeland, der strækker sig i baggrunden. Mod syd ses et glimt af Rudkøbing og Langelandsbroen, der ligesom skyder ryg over skovens træer. Kort før Nørreskovvej og midt på de store marker mod sydøst ses det træbevoksede Kærstrup Voldsted fra 14. årh.

Følg Nørreskovvej til venstre ned mod skoven. Først i skoven passeres Pederskov Huse med mølledam og tidligere vandmølle, som ligger til venstre ca. 100m nede ad den snoede Jydevej.

Herfra følges Tur 3 ad Nørreskovvej forbi Ambrosiusegen (se Tur 3), ad Dæmningen, der skiller Lunkebugten fra Søen mod nord og forbi det statelige Generalindehuset til Valdemars Slot og videre ad Slotsalleen mod Troense.

Efter et par hundrede meter drejes til venstre ad Præstealleen, som følges mod vest til den sydlige del af Troense ved ”Verdens Ende” (se Tur 3). Fortsæt ad Grønnegade (se Tur 1) tilbage til rutens udgangspunkt.

38. Carlsberg Camping
39. ”Ingershøj”
40. Bregninge Mølle (1805) – nu restaurant
41. Tåsinge Museum
42. Bregninge Kirke (o.1100 / o.1500 og 1883)
43. Bregninge Kro
44. Bregninge Præstegård
45. Kærstrup Voldsted (14. årh.)
46. Pederskov Huse – mølledam og tidl. vandmølle
47. Netto
48. Svendborgsund Bryghus
49. Rema 1000
50. Pengeautomat
51. Vindeby Pizza & Grill
52. Circle K Servicestation
53. Vindeby Slakteren
54. Vindeby Bageri
55. Svendborg Sund Camping
56. Dagli’Brugsen – Landet
57. Restaurant Øret

Blomstermageren
Troense Strandvej 22
5700 Svendborg
51 29 28 81

Mandag - Tirsdag lukket
Onsdag - Fredag 12:00 - 17:30, Lørdag 10:00-13:00
Søndag lukket

PANDURO
SLOTSALLEEN 22 • TROENSE
5700 SVENDBORG

62 22 65 67

Mandag lukket, Tirsdag 9.00-16.00
Onsdag 14.00-20.00,
Torsdag 9.00-16.00
Fredag 9.00-15.00, Lørdag efter aftale

STORMS HJØRNE
- Købmænd siden 1881 -

Slotsalleen 2, Troense, 5700 Svendborg
Tlf. 88 93 60
Åben alle dage kl. 9-12 og 15-18

carlsberg CAMPING
TÅSINGE
5700 SVENDBORG

Udlejning af hytter og campingvogne
Sundbrovej 19, Tåsinge, 5700 Svendborg,
62 22 53 84, www.carlsbergcamping.dk

Svendborgsund Bryghus

Sundbrovej 12, 5700 Svendborg
51 22 67 60
Lukket mandag.
Åben tirsdag-fredag 12-17
lørdag-søndag 10-15

REMA 1000

Vindeby
Bregningevej 58, Vindeby
5700 Svendborg - 62 22 33 86
Åben alle dage kl. 07.00 – 21.00

VINDEBY Slakteren

Bregningevej 5, 5700 Svendborg
62 22 87 95
Mandag Lukket
Tirsdag-torsdag 8:00 - 17:00
Fredag 8:00 - 17:30 Lørdag 8:00 - 12:00

Vindeby Bageri
Kystvej 1 · Vindeby · Tlf. 62 22 79 00

Tirsdag – fredag: 06.30 – 17.30
Lørdag & søndag: 06.30 – 15.00
Kontakt: gems@mail.dk

Dagli' Brugsen

Landet
Skovballevej 20 Tåsinge,
5700 Svendborg - 62 54 13 54
Åbningstider:
Søndag - onsdag kl. 12 - 22
Torsdag - lørdag kl. 12 - 00

RESTAURANT Øret
CAFÉ & HYTTER

Vindebyørevej 50 · 5700 Tåsinge
Svendborg · Tlf. 22 90 31 32
Åbningstider:
Søndag - onsdag kl. 12 - 22
Torsdag - lørdag kl. 12 - 00